

FARVERGADE 3

NÆSTVED

MATR. NR. 186

PROFILOPMÅLING

NÆSTVED MUSEUM

NÆM 63:403

NÆSTVED MUSEUM 1979

Profil på hjørnet af Bredstræde og Farvergade, Næstved
okt. - nov. 1963.

Som en forskudt fortsættelse af grøft I i St. Bredstræde påbegyndte Hans Nielsen i løbet af efteråret en grøft fra Farvergade og i sydlig retning. Herved afdækkedes bl. a. det stenfundament, som ses på pl. VII b og c. Under frilægningen af dette fundament, konstateredes det, at der også her var svære middelalderlige kulturlag, hvis nedre dele indeholdt typisk "Østersøkeramik" af ældre præg end det tilsvarende gods fra St. Bredstræde.

Da der her igen forelå en mulighed for at tilvejebringe et stratigrafisk dokumenteret fundmateriale, foretog jeg på lørdage og søndage i løbet af okt.-nov. 1963 en mindre undersøgelse, hjulpet af Per Noe Jacobsen, reklametegner Ivan Feldvoss og gymnasieelev Lis Bønderup, begge Næstved.

Undersøgelsens mål var at foretage en opmåling af en godt 1½ m lang uforstyrret del af grøftens vestvæg - tegning i format 1 : 10 - og grave bænke ind i denne væg for at tilvejebringe et tilstrækkelig stort keramisk materiale. Den første bæk var ½ m bred, en påfølgende bæk i vestlig fortsættelse blev på 80 cm's bredde, hvorefter undersøgelsen afsluttedes.

Såvel af profiltegning som fotos fremgår, at fundamentet er senere end og nedgravet gennem de middelalderlige kulturlag. De forskellige kulturlag og mellemliggende sandlag er på tegningen betegnet I - IX og kort karakteriseret.

I det mørke kulturlag VI fandtes megen "Østersøkeramik" af tidlig karakter, vel 1000-tals materiale. Dybt i den øverste halvdel af lag V i den sydlige del af bænken fandtes en stor nøgle. Under denne en flage af brændt træ. Det nederste tynde sandblandede kulturlag IX indeholdt ingen skår i yderste bæk, men knogler.

Allerede i den inderste bæk på 80 cm's bredde hævde undergrundens sand sig så meget, at lag VI næppe mere kunne betragtes som et selvstændigt lag.

Inderst i 2. bæk fik vi kontakt med to gulvlag liggende over hinanden og sat af natursten i sand. I forbindelse med begge gulve fandtes spor af brand. En del møntfund ude i bænken fortsatte ind mellem gulvene. Udgravningens vestlige endevæg blev ikke tegnet, og dermed er de to gulvlag, betegnet gulv I og II, desværre heller ikke fixeret i lagfølgen.

De rige fund af tidlig keramik fra denne undersøgelse tyder på, at vi her på hjørnet af Farvergade befinder os tæt på en egentlig bebyggelse, som synes at have eksisteret allerede i 1000-tallet. Der kan for de nedre lags vedkommende være tale om udsmid ned over skrænten. Ved Næstved Museums undersøgelse umiddelbart nedenfor - syd for - det her beskrevne profil fandtes kulturlag på op til 4 meters tykkelse. Der er ingen tvivl om, at dette område er det mest interessante, hvor der hidtil har været foretaget arkæologiske undersøgelser i Næstveds bykerne.

I Erik Lams gavebrev til Sct. Peders kloster i Næstved 1140 omtales torverettigheder. På dette tidspunkt må der altså have eksisteret en egentlig handelsby. Der er vel næppe grund til at antage, at denne handelsplads skulle være opstået omkring det 5 år tidligere grundlagte kloster. Det tidlige skårmateriale, der præger de nedre kulturlag i Farvergade kan lige så vel tages til indtægt for, at en bebyggelse af bymæssig karakter har eksisteret allerede i 1000-tallet. Yderligere spor af den tidligste bebyggelse skal efter min mening søges i kvarteret Brogade-Vinhusgade-Kirkepladsen-Farvergade.

Lundby, 21. marts 1979.

Axel Johansson

Axel Johansson.